

DE ACTIVITEIT

landelijk centrum voor Ontwikkelingsgericht Onderwijs
www.de-activiteit.nl

ACTIVITEITMAIL

JAARGANG 7 NR. 1

oktober 2009

De eerste Activiteitmail van dit schooljaar in uw mailbox (printen en (laten) lezen svp!)

Activiteitmail?

Bijblijven over Ontwikkelingsgericht Onderwijs!

Activiteitmail: een actuele nieuwsbrief van De Activiteit, het landelijke centrum voor Ontwikkelingsgericht Onderwijs in Alkmaar en 's-Hertogenbosch, via de e-mail.

De Activiteit maakt werk van de invoering en verdere ontwikkeling van Ontwikkelingsgericht Onderwijs.

In april hebben wij ons overzicht van activiteiten in het schooljaar 2009-2010 gestuurd. Via de Activiteitmail informeren wij u gedurende het schooljaar (oktober, februari en mei/juni).

N.B. Het is óók mogelijk de Activiteitmail thuis te ontvangen. Stuur ons even een e-mail (info@de-activiteit.nl) met daarin de naam en het emailadres. In februari ontvangt u dan de Activiteitmail ook op het opgegeven adres.

Niko Fijma en Bea Pompert

In deze Activiteitmail:

1. Leesboekjes Sint en Kerst groep 3
2. Kerstpakket OGO?!
3. Binnenkort nieuwe publicaties Ontwikkelingsgericht Onderwijs
4. OGO dagen Zuid-Holland (15 januari) en Brabant (5 februari)
5. Inschrijfmogelijkheden cursussen januari-maart
6. Berichten uit uw regio

1. Leesboekjes Sint en Kerst in groep 3

Voor je het weet is het weer zover! Voor wie in groep 3 Sint- en Kerstverhalen wil lezen hieronder een lijstje met leuke boeken voor beginnende lezers.

Wil je nog meer ideeën? Bestel dan de Sint- en Kerstreader: *Betekenisvol onderwijs in november/december!* Stuur een email naar info@de-activiteit.nl en voor 10 euro (excl. verzendkosten) ontvang je het pakket.

Leesboekjes voor groep 3 Sint:

Mijn naam is Piet – Erik van Os en Elle van Lieshout:	AVI 1
Waar is de Sint – Maria van Eeden:	AVI 1
Sint op het strand – Colette Li:	AVI 3
VIP – Erik van Os en Elle van Lieshout	
Mee met de Sint – Gertie Jacquet	
Papa bij mijn schoen – Ivonne van Geelen	
De pieterval – Selma Noort	
De Britt en Bas serie: Het boek van Sint	AVI 2

En Kerst:

Op en top – Erik van Os
De prinses van de kerst – Nanda Roep

2. Kerstpakket OGO?!

Kerstmis doet ons telkens weer
beterschap beloven,
laat dan deze ene keer
het lichtje niet weer doven.

Willem Wilmink

Een mooie 'Kerstpakket' aanbieding hebben we voor u. Bovendien steunt u ermee een goed doel (en dus helemaal bij de 'Kerstgedachte' passend)!

Sinds kort hebben we setjes fotokaarten. Een setje bevat 10 prachtige foto's (fotografie Hanneke Verkleij) met op de achterkant een bijpassende 'OGO tekst'.

De opbrengst hiervan is voor Stichting De Volgende Stap (<http://www.devolgendestap.net/>).

Een setje kost normaal 8 euro (losse kaarten: 1 euro).

Actieprijs deze maanden: 5 euro voor een setje van 10 kaarten! (exclusief verzendkosten)

Hieronder twee voorbeelden: (fotografie Hanneke Verkleij)

OGO: balans zoeken én grenzen verleggen

OGO: Eigentijds en veelkleurig

Om aan de collega's cadeau te geven! Mail uw bestelling door naar info@de-activiteit.nl en binnen twee dagen heeft u de setjes fotokaarten op uw school.

3. Binnenkort nieuwe publicaties Ontwikkelingsgericht Onderwijs

Vier nieuwe publicaties zullen vóór januari 2010 verschijnen. Zodra ze beschikbaar zijn melden we dat op onze website (actueel) en kunt u ze bestellen.

Het gaat om:

Ontwikkelingsgericht Onderwijs in de bovenbouw van de basisschool

Een theoretische verkenning met het oog op de praktijk

Auteur: Bert van Oers

Dit is een herziene en uitgebreidere versie van de gelijknamige (blauwe) brochure uit 2001. In de afgelopen jaren zijn behoorlijke vorderingen gemaakt met de verdere invoering van Ontwikkelingsgericht Onderwijs in de bovenbouw van de basisschool. En ook de theorie ontwikkeling heeft niet ‘stil gestaan’.

Praktijkontwikkeling is een theoriegeleid proces en theorieontwikkeling staat in dienst van een bepaalde praktijk. Dit boek pretendeert één theoretische interpretatie te schetsen die consistent is, berust op de laatste ontwikkelingen in de Vygotskiaanse traditie, en aansluit bij de praktijken die de afgelopen jaren in Nederland tot ontwikkeling zijn gebracht met betrekking tot Ontwikkelingsgericht Onderwijs. Vanuit dit actueel theoretisch kader schetst Bert van Oers verdere praktische implicaties.

Startblokken in de kinderopvang

Een kijk-, lees-, praat- en doeboek

Auteurs: Janneke Hagenaar en Isabelle Vingerhoets

Startblokken van Basisontwikkeling is het pedagogisch werkplan dat de ontwikkeling en het leren van baby's, peuters en jonge kleuters optimaal wil stimuleren. Basisontwikkeling, het werkplan voor de onderbouw van de basisschool, bestaat al sinds 1990. In 2001 is Startblokken, als werkplan voor leidsters en leerkrachten van peuters en jonge kleuters verschenen. In 2008 is dit werkplan uitgebreid voor pedagogisch medewerkers van de kinderopvang.

Dit boekje is bedoeld voor pedagogisch medewerkers. Voor volwassenen die vinden dat kinderen vertrouwen, aandacht en ruimte verdienen om groot te worden. Voor mensen die graag samen met kinderen willen groeien en ontwikkelen. Voor hen die uit zijn op betekenisvolle interacties met kinderen.

Het is een kennismaking met ontwikkelingsgericht werken in de kinderopvang.

Het is een kijk-, lees-, praat- en doeboek. In de praktijkverhalen zie je daarom:

- één of meerdere foto's
- kun je iets lezen over de theorie achter het praktijkverhaal
- vind je een suggestie om met je collega's verder door te praten én
- staat een suggestie om aan de slag te gaan in je eigen groep.

De Witte Ridder (praktijkbrochure 5)

Een praktijkbeschrijving over de inzet van het digitale boek 'de witte ridder' in de groepen 3 en 4 bij het thematiseren

Auteurs: Tonny Bruin en Ester van Oers

Dit is de vijfde uitgave in onze serie 'praktijkbrochures'.

Van het boek 'De witte ridder' van Harmen van Straaten is in samenwerking met uitgeverij Kluitman en Het Woeste Woud (makers van digitale boeken) een digitale versie gemaakt. Drie scholen (De Gelderlandschool in Den Haag, De Groote en Kleine Wielen in Rosmalen en De Zuiderzee in Amsterdam) hebben met hun groepen 3 en 4 meegedaan aan een onderzoek om te kijken wat het effect van dit digitale boek was op de woordenschatuitbreiding in vergelijking met het (voor)gelezen boek. De leerkrachten hebben de Thematic Vocabulary Assessment Test (TVAT) gebruikt. Deze toets maakt onderdeel uit van de bredere toets Narratieve Vaardigheden (in ontwikkeling bij De Activiteit en de Vrije Universiteit onder leiding van Mariëlle Poland). Uit het onderzoek blijkt dat het gebruik van de DVD en het boek in het thema leidt tot specifieke aandacht voor woordenschatontwikkeling waardoor leerkrachten ook goed zicht hebben gekregen op hoe zij hieraan doelgericht kunnen werken. In deze brochure brengen wij praktijkverhalen van scholen in beeld rondom hun thematische activiteiten in relatie met het boek.

DVD Zoeken naar woorden

Er komt een DVD bij het boek 'Zoeken naar woorden'. Deze zomer verscheen het boek 'Zoeken naar woorden' (Pompert, Hagenaar en Brouwer, uitgeverij Van Gorcum in Assen). Dit boek gaat over gespreksactiviteiten in de onderbouw en biedt een zeer compleet beeld van gesprekken in de klas, rijkelijk geïllustreerd met voorbeelden en foto's uit de praktijk.

N.B. Als u het boek nog niet heeft dan kunt u dit bij ons bestellen! Stuur een email naar info@de-activiteit.nl. De prijs van het boek is € 19,90 (excl. verzendkosten).

Eind november verschijnt er een bijpassende DVD met daarop ongeveer 10 fragmenten van gespreksactiviteiten in peuterspeelzaal en onderbouw basisschool (groepen 1 t/m 4). Bij de DVD hoort ook een kijkwijzer met verwijzingen naar het boek. Houd onze website (actueel) in de gaten!

4. OGO-dagen Zuid-Holland (15 januari) en Brabant (5 februari)

We organiseren begin 2010 weer stimulerende OGO-dagen!!

We ontvingen vele enthousiaste reacties op de studiedagen die we in Brabant en in Zuid-Holland eerder hebben gehouden. Daarom zijn we in 2010 met interessante workshops weer present.

De derde Zuid-Hollandse studiedag Ontwikkelingsgericht Onderwijs vindt **vrijdag 15 januari 2010** plaats in de Haagse Hogeschool in **Den Haag**.

De vierde Brabantse studiedag Ontwikkelingsgericht Onderwijs vindt **vrijdag 5 februari 2010** plaats in de Pabo te **'s-Hertogenbosch**.

Een uitgebreid programma en mogelijkheid tot inschrijving vindt u op onze website www.de-activiteit.nl (onder de knop 'actueel').

De sluitingsdatum voor de inschrijvingen is **15 november**. De kosten zijn € 165,- per deelnemer (inclusief koffie/thee/lunch). Vóór de kerstvakantie ontvangt u een bevestiging, de nota en een routebeschrijving. Er zijn al vele aanmeldingen en wie het eerst komt.....

5. Inschrijfmogelijkheden cursussen januari-maart in Alkmaar

In de periode januari-maart gaan weer diverse cursussen van start in Alkmaar en 's-Hertogenbosch. Hieronder twee activiteiten in Alkmaar waarvoor u zich nog kunt inschrijven. Het gaat om enkele plaatsen die nog beschikbaar zijn, dus aarzel niet te lang! Zie voor meer informatie over de cursussen onze website www.de-activiteit.nl

- spelen echt, echter, werkelijkheid
  - 4 bijeenkomsten van 2 uren rond spelactiviteiten in de onderbouw; start op woensdag 13 januari (19.30 -21.30 uur)
- de taalmethode aan de kant
  - 3 bijeenkomsten van 2 uren voor leerkrachten van de groepen 3 t/m 8 die werk willen maken van betekenisvolle schrijfactiviteiten; start op donderdag 7 januari (19.30 – 21.30 uur)

6. Berichten uit uw regio

Betekenisvol rekenwiskunde onderwijs in groep 3 van juf Monique en juf Gré van de Julianaschool (november 2008)

In groep 3 van de Julianaschool wordt uiteraard ook in november en december véél geschreven. Er is een postkantoor ingericht waar het druk is met alle Sint- en Kerstpost. De kinderen kunnen er allerlei kaarten en briefpapier kopen. Alle kinderen hebben een eigen adres (een postvakje) en daarvan wordt gretig gebruik gemaakt; er is veel onderling 'postverkeer'. Juf Monique en juf Gré verbinden hun leesschrijf- en hun rekenwiskunde-onderwijs hieraan. Zij doen dit systematisch met behulp van Horeb (Handelingsgericht observeren, registreren en evalueren van Basisontwikkeling).

In hun **themaplanning** geven zij al bij de RW-activiteiten tussen haakjes aan welke leerstof bij de activiteiten aan de orde is:

1. Postzegels bekijken en gebruiken en ook zelf maken (getallen, relatie gewicht, afstand en waarde)
2. Post adresseren en bezorgen (straatnamen nummering, postcodes, plattegrond Schagen)
3. Brievenbus maken en lichtingstijden (tijd)
4. Verkopen van postbenodigdheden in spel (geldrekenen)
5. Inventariseren Sintmaarten snoepjes (turven, structurend tellen, tabel)
6. Kalender gebruiken, aftellen naar feestdagen (volgorde getallen, dagen en weken)
7. Eten en drinken met kerst (hoeveelheden, verdelen)

Vervolgens plannen zij de begeleide RW-activiteiten preciezer. Hieronder hun **logboek** van een begeleide activiteit van rekenen & wiskunde in het spel in het postkantoor. Om goed de observatiedoelen vast te kunnen stellen, raadplegen zij het observatiemodel Horeb.

Planning ☐	Reflectie ☐
<p>1. RW in spel in postkantoor: verkopen en post sorteren</p> <p>2. Met M. en S.</p> <p>3. Uit het observatiemodel Horeb: A: hebben ze er plezier in? behoefte om zeker te weten?</p>	<p>1. Ze wilden graag en ze zaten goed in het spel.</p> <p>3. S. heeft achter de kassa gezeten. Hij heeft er plezier in. Hij hielp M. met het schrijven van de bon. Luisterde geïnteresseerd naar het tellen in</p>

E: kennis van de getallenrij? tellen met sprongen van 2?	sprongen van 2 door M. en telde zo nu en dan hardop mee
	M. heeft er plezier en wil het precies doen. Hij telt goed op (3 erbij 3 is een weetje voor hem). Bij het sorteren telt hij goed en zonder hulp in sprongen van 2, waarbij de evenrij makkelijker gaat dan de onevenrij
4. Mijn rol: eerst meespelen als klant en daarna coachen	4. Ze pakten vrij snel zonder mijn hulp de rollen op. Zo nu en dan stelde ik vragen om het spel te verdiepen en daarop reageerden ze goed.

Belangrijke gegevens over de RW-ontwikkeling van de kinderen komen door het gebruik van de digitale Horeb automatisch in de **kinderdagboeken** van de kinderen terecht. Dat levert in de loop van het thema een schat aan gegevens op. Hieronder de gegevens uit de kinderdagboeken van D. en J. ná een begeleide activiteit op 8 december.

D.: (08-12-08)

D. heeft met veel plezier gewerkt in het postkantoor. D. is serieus en betrokken. Hij heeft behoefte om zeker te weten. Hij controleert nog een keer de gesorteerde brieven. De volgorde van de brieven bepaalt D. met behulp van de lijst. Brieven zonder postzegel kan hij niet bezorgen, zegt hij.

J.: (08-12-08)

J. is serieus en betrokken, ondanks dat hij aanvankelijk niet in de spelhoek wilde. J. splitst de post in even en oneven nummers door steeds naar de lijst te kijken. De volgorde bepalen doet hij zelfstandig en systematisch.

Tenslotte **evalueren** de juffen het thema aan het einde van de themaperiode. Dat kan kort en kernachtig. Hieronder wat zij schrijven m.b.t. rekenen & wiskunde.

Thema inhoud

Postkantoor en post bezorgen zijn goed uit de verf gekomen; ook veel geschreven in dit thema

Betekenisvolle activiteiten

De RW activiteiten zijn volop aan bod geweest. Alle RW activiteiten uit de themaplanning (7) zijn aan de orde geweest. De twee RW activiteiten met de 3d-analyse heb ik regelmatig kunnen plannen.

De kinderen vonden het spel in het postkantoor en het bezorgen van de post zeer interessant. Kalender maken en gebruiken in januari/februari!

Doelen

Doelen voor de specifieke kennis en vaardigheden (RW-leerstof) gerealiseerd/ goed aan bod gekomen. Overige Horeb observatiepunten (plezier en zeker weten) bij veel kinderen kunnen registreren; zie de registraties in de kinderdagboeken.

Juf Monique en juf Gré zorgen er op deze wijze voor dat hun aanbod voor rekenen en wiskunde zéér ‘beredeneerd’ is (inspectie kan gerust op bezoek komen....) en tegelijkertijd voor de kinderen in deze feestelijke maanden absoluut een feest blijft!